

Příloha k protokolu o SZZ č.....
Vysoká škola: PF JU Čes. Budějovice
Katedra: Ateliér arteterapie
Datum odevzdání posudku:
17.5.2010

Diplomant: Marie Holubová
Aprobace: ARTE
Recenzent*)
Vedoucí*) bakalářské práce
PaedDr. Milan Kyzour

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Možnosti využití prvků vybraných psychoterapeutických systémů v rožnovské arteterapii

(téma)

Autorka se ve své bakalářské práci zabývá otázkou, nakolik a v jakém smyslu lze principy rožnovského arteterapeutického přístupu propojit s vybranými psychoterapeutickými přístupy. Do jejího zorného úhlu se dostává klasická psychoanalýza, kognitivně behaviorální psychoterapie, jungiánské psychoterapie, integrativní psychoterapie a skupinová psychoterapie. Hledala souvislosti mezi těmito přístupy a našimi arteterapeutickými postupy.

Zprvu se věnuje osobě zakladatele rožnovské arteterapie, PhDr. Milanu Kyzourovi, jeho životu a umělecké tvorbě. Ta byla krom jeho výtvarně pedagogického působení jedním z hlavních hybatelů k uchopení obrazu jako terapeutického prostředku. Zmínila i to, jak Milan Kyzour vyřešil vnitřní konflikt vyvstalý z toho, že obraz stejně jako sen obsahuje i to, co nebylo autorovým záměrem.

V následném oddílu se autorka práce snaží charakterizovat rožnovský arteterapeutický přístup a tři metody, na nichž je vystavěn, tedy řízený výtvarný projev, analýzu artefaktu a jeho interpretaci, se snaží definovat.

Výběr některých psychoterapeutických přístupů, s nimiž autorka konfrontuje arteterapeutické postupy, se mi jeví jako velice přílehlavý. Behaviorální prvek se mi zdá odpovídající již proto, že PhDr. Milan Kyzour byl pedagog. Kognitivní teorie souvisí s jeho ontogenetickým modelem dětské kresby a malby. S psychoanalýzou se dostal do styku při práci v PL Červený Dvůr, což umožnilo, aby zakladatel svůj arteterapeutický přístup mohl charakterizovat jako interpretační metodu. K Jungovi se stavěl rozporuplně. Na jednu stranu jeho terapeutický přístup nebyl schopen akceptovat především v tendenci zapouzdřovat příznak, na straně druhé H. Read, Jungem hodně ovlivněn, byl jedním z jeho hlavních teoretických zdrojů.

V závěru své bakalářské práce autorka uvádí další, z jejího pohledu důležité zdroje, které PhDr. Milana Kyzoura při utváření myšlenkového konceptu našeho oboru ovlivnily. Zmiňuje zde strukturalistu Jana Mukařovského, informel, některá ideová východiska postmoderny, osobní kontakt a korespondence s MUDr. V. Řezníčkem, někdejším primářem Psychiatrické léčebny Červený Dvůr, který mu zprostředkoval kontakt s psychoanalytickým konceptem psychického aparátu, Herberta Read, autora knihy *Výchova uměním*, Vladimíra Boudníka a na počátku práce uvedené J. Zrzavého, B. Reynka a J. Šimu.

Z mého pohledu se autorce podařilo následující:

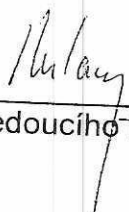
1. Ozřejmila souvislost behaviorálního přístupu, teorie učení s výtvarně metodickým vedením. Cíl arteterapeuta a behavioristy je totožný. Oba se snaží kultivovat obraz, který o sobě klient podává. Liší se v užitých prostředcích. Jestliže behaviorista postupuje přímo a při korekcích maladaptivního chování využívá podmiňování, arteterapeut formuje klienta zprostředkovaně, skrze jeho výtvarný projev. Behaviorista pracuje s modelovými situacemi, arteterapeut vede klienta k tomu, aby s původním výtvarným (myšlenkovým) projektem pracoval jinak a svůj záměr byl schopen reformulovat a podřídil ho logice (výtvarného) časoprostoru.
2. K důrazu na rozvoj výtvarného myšlení našla analogii v kognitivních teoriích vycházejících z předpokladu, že korekce chování lze dosáhnout prostřednictvím změny kognitivních procesů. Arteterapeutická metoda tomuto přístupu snad nejvíce odpovídající je analýza, která se nezabývá interpretací nevědomých hnutí, nýbrž formou vyjádřené myšlenky. Konfrontace s případnými disproporcemi, nelogičností vyjádření, chybným kompozičním pojetím apod. je způsob, kterým je žák či klient (s respektem k individuálním zvláštnostem a věku) veden ke korekcím při realizaci své (výtvarné) myšlenky, která je nejen podobenstvím autorova pohybu a úrovně prosazování se ve světě, ale i zrcadlem miry odtržení jeho vnitřního světa od vnější skutečnosti.
3. Nespokojila se jen s uvedením zcela zřejmé souvislosti disciplíny s Freudovým výkladovým modelem spočívající v důrazu na vytváření náhledu, ale všimá si i toho, jakým způsobem v arteterapii nakládáme s přenosem. V tomto smyslu objevuje jednu z důležitých funkcí obrazu, který neslouží jen jako svod potenciálu projektivního, ale i hnutí přenosových. Na souvislost s psychoanalýzou upozorňuje i v tom, že jako arteterapeuti se ani tak nezabýváme stavy, jako spíše dynamickými procesy, tedy že se snažíme vyhnout diagnostickým nálepkám a důraz klademe na to, jak se klientova výtvarná produkce postupně proměňuje.
4. Analogii mezi arteterapií a Jungovou psychoterapií autorka nenalézá jen v námi běžně užívaných termínech extroverze a introverze (Jungovi sice připisované, nicméně on za ně vděčí svému pacientovi a lékaři Otto Grossovi), ale i v důrazu na alchymii, jejíž podstatu Jung viděl v touze člověka objevovat temná zákoutí lidského nevědomí prostřednictvím představ a tím je pro náš obor velice blízký. Vždyť alchymii byl uchvácen zakladatel našeho oboru už jako malíř, který za podpory živlu využíval vlastností materiálu, což dalo vzniku naší specifické výtvarné technice, tzv. smejkáku. Spekulativní aspekt Jungovy kolektivní teorie byl možná jedním z momentů, které Milana Kyzoura vedly k uvědomění souvislosti mezi výtvarným vývojem jednotlivce i člověka jako druhu. Jestliže Jung považoval mandalu za nejlepší symbolické vyjádření celistvosti a úplnosti jedince, my ostře vymezujeme rámec její působnosti. Zapouzdření považujeme za funkční moment pouze u psychiatrickým diagnóz.

Zařazení integrativní psychoterapie do bakalářské práce nepovažuji za šťastné – není ničím charakteristická. Rožnovskou arteterapeutickou metodu lze sice v jistém smyslu za „postmoderní“ považovat, na rozdíl od integrativní psychoterapie ale nevznikla jako cíleně eklektický produkt. Její originalita spočívá v prostředí působení, což se o integrativní psychoterapii stejně jako o mnoha jiných přístupech říci nedá. Rovněž zařazení kapitoly věnované skupinové psychoterapii vidím jako sporné a jeho opodstatnění je snad dáno jedině tím, že skupina je zřejmě nejen ve škole prioritním formálním uspořádáním, ve kterém arteterapeutický proces probíhá. To nehlédě na urychlující efekt, který tento způsob práce nesporně má.

Tuto bakalářskou práci navrhuji k obhajobě s hodnocením výborně.

- výborně -

Návrh na klasifikaci bakalářské práce:

podpis vedoucího bakalářské práce

V Českých Budějovicích dne 17.5. 2010

Stupeň kvalifikace	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl